

завершальному етапі дослідження чітко відзначені зміни, щодо покращення показників фізичної підготовленості: з низьким рівнем – 1 футболіст, з нижче середнього – 13, з середнім – 12, з вище середнього – 8 і з високим – 6 футболістів. Проте наше дослідження не претендує на вичерпність і має низку перспективних напрямків подальших досліджень. Одними з основних є: застосування комплексного контролю в технічній та тактичній підготовці, сумарне визначення різних сторін підготовленості, розробка критеріїв оцінювання за результатами комплексного тестування для футболістів різних вікових груп.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зеленцов А.М., Лобановский В.В., Коуэрвер В., Ткачук В.Г. Уроки футбола. – К.: Олімпійська література, 1996.– 297 с.
2. Годик М.А. Комплексный контроль в спортивных играх / М.А. Годик, А.П. Скородумова. – М.: Советский спорт, 2010. – 336 с.
3. Келлер В.С., Платонов В.М. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів.– Л.: Світ, 1993. – 270 с.
4. Платонов В.Н., Булатова М.М. Фізична підготовка спортсмена. – К.: Олімпійська література, 1995.– 318 с.
5. Сарсания С.К., Селуянов В.Н. Физическая подготовка в спортивных играх. – М.: Физкультура и спорт, 1991. – 217 с.
6. Богатир В., Стрикаленко А., Шалар О.Г. Фізична підготовка та її вплив на точність рухових дій футболістів // Актуальні проблеми сучасної біології та здоров'я людини. (Матеріали 11 Міжнародної науково-практичної конференції). Збірник наукових праць. Випуск 11 /Під ред.. С.В. Гетманцева. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2011. – С. 23-25
7. Гузарь В.Н., Шалар О.Г., Норик А.О. Взаимоотношения как аспект психологического климата женской футбольной команды // Физическое воспитание студентов □ 2014. - №2. – С. 8-12. doi: 10.6084/m9/figshare.906307
8. Beck Peter (Peter J.) Scoring for Britain: international football and international politics, 1900-1939 / Peter J/ Beck. – London; Portland, OR: F: Cass, 1999.
9. Beck Peter (Peter J.) Scoring for Britain: international football and international politics, 1900-1939 / Peter J/ Beck. – London; Portland, OR: F: Cass, 1999
10. Benk G. Football training program. – New York, 1991. – 226 p.
11. Godik M.A., Popov A.V. La preparation del futbolista. - Barcelona, 1992. -397 p.

Жигадло Г.Б.

Миколаївський національний університет ім.. В.О. Сухомлинського

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНИХ ІГОР

В статті висвітлено нові технології навчального процесу до організації зі спортивних ігор,

використання різноманітних засобів діяльності студентів, які забезпечують систематизацію теоретичних знань і формують у майбутніх учителів фізичної культури уміння використовувати набуті знання в практичній діяльності.

Ключові слова: *спортивні ігри, вчитель, студент, екстенсивний шлях, інтенсивний шлях.*

Жигadlo Г.Б. Перспективные направления организации профессионально-методической подготовки будущих учителей физической культуры организации спортивных игр. В статье освещены новые технологии учебного процесса к организации спортивных игр, использование разнообразных способов деятельности студентов, которые обеспечивают систематизацию теоретических знаний и формируют в будущих учителей физической культуры умение использовать приобретенные знания в практической деятельности.

Ключевые слова: *спортивные игры, учитель, студент, экстенсивный путь, интенсивный путь.*

Zhigadlo G.B. *Promising areas of professional and methodological training of future teachers of physical culture to sports organization.* Without regard to that many years speech йдеться about reformation of educational industry, abandonment from the authoritarian methods of studies and education, their humanizing and democratization, in practical activity of establishments of education, especially in teaching of physical culture, unfortunately, and authoritarian, extensive methods prevail presently. Research results allow to assert that during great while "traditional" direction won in preparation of teachers of P.E(including her methodical component), when a teacher was examined only as a "transmitter" of certain sum of the purchased knowledge. Uneasily the system of higher education parts with the old stereotypes of the closed society, mine-out in the conditions of all-embracing monopoly of the party state. Therefore among the bright ideas of higher pedagogical school of the past, that insistingly recommence in the conditions of present time, there is the humanistic going near Teacher, personality of that will come forward as a standard of common to all mankind culture and public values. The problem of integral development of personality of teachers of physical culture is actualizing in connection with social demographic terms in the state, by the increase of physical and psychical activity. The modern system of professionally-pedagogical education is determined on the decision of tasks of studies, not taking into account integrative approaches in realization all her educational functions.

Key words: *teacher, sports games, student, extensive way, intense way.*

Актуальність. Життя крок за кроком переконує нас у тому, що яких би змін не зазнавали суспільні відносини, в епіцентрі подій залишається людина. Даний факт не обминає сферу підготовки педагогічних працівників нової генерації. Незважаючи на те, що багато років йдеться про реформування освітньої галузі, відмову від авторитарних методів навчання й виховання, їх гуманізацію та демократизацію, у практичній діяльності закладів освіти, особливо у викладанні

фізичної культури, на жаль, і нині переважають авторитарні, екстенсивні методи. На сучасному етапі освоєння педагогічної професії студент факультету фізичного виховання повинен приступати до практичної діяльності достатньо зрілим, з незалежним рівнем педагогічної готовності і педагогічної майстерності, педагогічної культури. Професійна підготовка студентів вимагає чіткої орієнтації на модель, яка повинна не тільки відповідати потребам школи, але й випереджати їх. При цьому необхідно передбачити підготовку майбутніх вчителів як компетентних, професійно готових до праці після завершення вищого навчального закладу. Державна національна програма „Освіта” (Україна XXI століття) визначає стратегічні завдання реформування змісту освіти, пошук нових підходів до структурування знань як засобу цілісного розуміння та пізнання світу. Визначальною рисою сучасних світових процесів в галузі освіти є теоретичне обґрунтування, розробка і провадження новітніх технологій навчання, серед яких найбільш ефективними і перспективними вважаються: навчання у співробітництві, метод проектів, різнорівневе навчання, застосування комп'ютерних телекомунікацій і залучення глобальної мережі Інтернет. Сказане зумовлює необхідність докорінної перебудови процесу підготовки вчителів. До вчителя в суспільстві завжди ставились і ставляться різнобічні високі вимоги, хочеться, щоб вчитель прекрасно володів своїм предметом, міг навчати і виховувати всіх не залежно від індивідуальних даних. Професійно-педагогічна діяльність вчителя - творча, бо вихованці та їх колективи різні, мають неоднакові інтереси, здібності, рівень знань і умінь, вихованість. Тому вимоги вчителя ставляться як до творчої особистості, що постійно самоудосконалюється. Життя ставить перед вищими навчальними закладами завдання: підготувати вчителів високого ґатунку. Навчально-виховний процес повинен забезпечити результативну, успішну навчальну діяльність студентів, підготувати їх до майбутньої професійної діяльності.

Організація дослідження. Результати дослідження дозволяють стверджувати, що протягом тривалого часу в підготовці вчителів фізичного виховання (в тому числі й методичному її компоненті) перемагав „традиційний” напрям, коли педагога розглядали лише як „передавача” певної суми набутих знань. Нелегко система вищої освіти розстається зі старими стереотипами закритого суспільства, виробленими в умовах всеосяжної монополії партійної держави. Тому серед яскравих ідей вищої педагогічної школи минулого, що настійливо відновлюються в умовах сьогодення, є гуманістичний підхід до Вчителя, особистість якого виступатиме взірцем загальнолюдської культури та загальнодуховних цінностей. Вітчизняний і зарубіжний досвід свідчить про неухильний пошук нових концептуальних підходів до структурування навчально-виховних систем, які б надавали пріоритетну роль особистісно-суб'єктивному факторові при створенні реальних технологічних прогнозів. Гостро стоїть проблема національних освітніх стандартів в окремих дисциплінах, навчальних програмах та навчально-методичній літературі, проведенні конкурсів проектів та концепцій. Отже, перенесення акценту зі знань спеціальних на особистісні якості, які є, за переконанням І.Зязюна [3, с. 13], одночасно і ціллю, і засобом підготовки вчителя до майбутньої професійної діяльності, вимагає запровадження сучасних технологій навчання та створення принципово нової системи навчально-

методичного забезпечення навчального процесу у ВНЗ. Це підтверджує висновок про трансформацію функцій методичної підготовки протягом досліджуваного періоду. Проблема цілісного розвитку особистості вчителів фізичної культури актуалізується у зв'язку із соціально-демографічними умовами в державі, збільшенням фізичного та психічного навантаження. Сучасна система професійно-педагогічної освіти детермінована на розв'язання завдань навчання, не враховуючи інтегративних підходів у реалізації всіх її освітніх функцій. Складові життя пов'язані з біологічними функціями людини, її розвитком, природними, екологічними, соціально-економічними умовами; особливостями поведінки, фізичною активністю, звичками, використанням медикаментів, раціональним поєднанням праці й відпочинку. Саме тому увага до власного здоров'я, свідомо орієнтація на профілактику захворювань, адаптація до майбутньої професійної діяльності в умовах вищого навчального закладу при виконанні різних видів діяльності стають показником не тільки фізичної підготовленості студента, а й його загальної культури. На жаль, як і 50 років тому, студенти вітчизняних вищих навчальних закладів вивчають великий фактологічний матеріал, проте в усьому світі вже відмовилися від такої практики. При підготовці спеціалістів широкого профілю недоцільно планувати значний обсяг навчальних занять. Основним завданням ВНЗ є ознайомлення майбутніх учителів фізичної культури з основними концепціями та положеннями. З іншого боку, будь-яка спеціалізація звужує спектр визначення професійних і потенціальних можливостей освітян. Таким чином, для досягнення мети формування особистості педагога, який би вів здоровий спосіб життя, систематично підтримував свій організм у хорошій формі засобами фізичної культури, був би гармонійно фізично розвиненим, мав міцне здоров'я необхідною умовою є перехід до гуманістичної, демократичної, відкритої системи підготовки вчительських кадрів, в якій найвищою цінністю стає студент з його індивідуальними особливостями, нахилами та інтересами.

Викладене засвідчує необхідність ефективного пошуку шляхів уникнення названих суперечностей, що б дозволило суттєво підняти рівень методичної підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання у ВНЗ. Проведений аналіз сучасної науково-методичної літератури дозволяє назвати наявність двох таких напрямів:

- екстенсивного, який може бути ефективним при залученні додаткових капіталовкладень, нових засобів, оснащення тощо;
- інтенсивного, який передбачає ефективне розв'язання проблеми шляхом кращого використання внутрішнього резерву методичної підготовки на основі дослідження наявних теоретичних підходів, принципів, способів, понять та їх розгляду в певній єдності, системі.

Це означає, що до екстенсивного шляху вдосконалення методичної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання, окрім матеріальних витрат на оновлення комплексу навчально-методичного забезпечення, можна віднести: збільшення навчальних годин на методичні дисципліни; включення додаткових навчальних курсів, в тому числі – спецкурсів і спецсемінірів, основною метою яких є ознайомлення майбутніх учителів із освітніми технологіями та інноваційними підходами до

організації спортивних ігор. Інтенсивний шлях передбачає реорганізацію викладання методичних дисциплін на основі використання інтегративних зв'язків, реалізації індивідуальних здібностей студентів у кредитно-трансферній системі навчання. У результаті проведеного дослідження розвитку методичної підготовки як самостійної складової професійної підготовки вчительських кадрів у вищій педагогічній школі України, було характерним чергування обох шляхів: зменшення кількості годин, що відводилися когнітивному компоненту, й запровадження активних методів навчання (проблемно-пошукові, ділові ігри, моделювання педагогічних ситуацій тощо); оновлення змісту методичної підготовки за рахунок спецкурсів та спецсеминарів з методичних дисциплін і пошук шляхів інтенсифікації навчального процесу через інтеграцію всіх дисциплін навчального плану тощо. Історико-педагогічний аналіз джерельної бази дослідження переконує, що механічне збільшення або зменшення кількості навчальних годин, що відводяться на вивчення методичних курсів, суттєво не впливало на якість підготовки спеціалістів. Потрібно шукати шляхи вдосконалення методичної підготовки фахівців з фізичної культури в межах виділеного часу. Аналіз нормативної документації, що регламентує діяльність ВНЗ [5] та узагальнення підходів, представлених у роботах українських вчених [1; 2; 4], дозволяє нам визначити наступні етапи вдосконалення методичної підготовки як складової професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивних ігор:

1. Оновлення навчальних планів зі спеціальності відповідно до рівня підготовки. Навчальні плани ступеневої підготовки педагогічних працівників будь-якої спеціальності повинні мати інваріантну та варіативну частини: перша складатиме фундамент професійної (фахової) підготовки з певної спеціальності, а тому – виступатиме своєрідним фундаментом для визначення другої (варіативної) частини навчального плану, повинна враховувати творчий потенціал та інтереси студентів, що сприятиме виробленню їх професійно-методичного іміджу. Слід зауважити, що паростками даного процесу можна вважати надання вузам у 90-х роках ХХ століття більшої свободи при розробці навчальних планів, права самостійно розробляти доцільний графік навчального процесу, регулювати співвідношення різних форм аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи студентів у межах кредитів навчальних годин. Дану новацію було віддзеркалено в навчальних планах підготовки педагогічних кадрів, затверджених у 2010 році. Названі документи були складені з урахуванням ступеневої підготовки спеціалістів даного профілю, визначеного розподілу навчального часу студента за циклами дисциплін – у годинах і кредитах; містять нормативну й варіативну частини.

2. Розроблення нових навчальних програм з методичних дисциплін. Оновлення діючих навчальних програм колективами вищих педагогічних навчальних закладів повинно базуватися на оптимальному поєднанні мінімальної кількості годин з максимальною можливістю реалізації фундаментальних (спеціальних) та методичних знань у майбутній професійній діяльності.

3. Структурування змісту дисциплін методичної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. Такий підхід базується на систематизації методичних знань і вмінь в процесі цілісної професійної підготовки, оскільки сприятиме логічному та компактному групуванню навчального матеріалу, запобіганню повторень у середині однієї й у суміжних дисциплінах. Це дозволить надати

діяльності кафедр цілеспрямованого характеру, запобігти дублюванню у вивченні методичних курсів, що сприятиме забезпеченню взаємозв'язку змісту, методів і форм методичної підготовки як складової професійної підготовки педагогів даного профілю.

4. Удосконалення організації оволодіння студентами методичних знань та вмінь у навчальному процесі ВНЗ. всіх форм занять (лекцій, практичних, лабораторних, індивідуальних занять, самостійної та науково-дослідної роботи студентів) має бути спрямованим на формування в майбутніх учительських кадрів професійно-методичних умінь і навичок. При такому підході студенти аналізують і анують науково-методичну літературу, складають каталоги та ознайомлюються з передовим педагогічним досвідом, вивчають методичні розробки, моделюють фрагменти уроків зі спортивних ігор і позакласних заходів тощо. Історичний аналіз дослідження переконує, що в останній період вищою педагогічною школою України проводиться плідна робота над розробленням національних освітніх стандартів, які б визначали головні риси педагогічних працівників у новому тисячолітті: в багатьох університетах та педагогічних інститутах було внесено значні зміни в навчальні плани, запроваджено нові експериментальні навчальні програми та навчально-методичні комплекси забезпечення для факультетів та інститутів фізичної культури вищих педагогічних навчальних закладів. Однак обмежені матеріальні та технічні можливості в умовах сьогодення ще не дозволили повністю його оновити. Таким чином, ми можемо стверджувати про необхідність створення в кожному ВНЗ оптимальної моделі методичної підготовки вчителів фізичного виховання, яка б поєднала наступні компоненти:

- перегляд змісту навчальних дисциплін з метою переносу акценту на формування в майбутніх учителів методичних умінь і креативного мислення, врахування інтегрованого характеру методів викладання та варіативних підходів при засвоєнні методичних знань;
- створення принципово нового методичного забезпечення, що сприятиме розкриттю творчого потенціалу студентів шляхом удосконалення мотивації навчання, його індивідуалізації, диференціації, систематичного контролю підготовки в межах державних стандартів і світового досвіду;
- різноманітні види навчальної діяльності, де тісно переплітаються загально-педагогічні й спеціальні складові, в тому числі – широке використання сучасних освітніх та інформаційних технологій.

Результати проведеного дослідження, зіставно-порівняльний аналіз діяльності факультетів фізичного виховання у вищих педагогічних закладах дозволяють стверджувати про тенденцію повернення вищої педагогічної школи України до національного історичного досвіду ХХ століття: створення науково-методичних комплексів та запровадження цільового набору. Аналізуючи публікації у періодичних виданнях, було визначено, що в умовах сьогодення розбудову комплексів можна конструювати у двох стержневих напрямках:

- горизонтальному – налагодження тісних зв'язків між педагогічними навчальними

зкладами з іншими вузами, в тому числі з приватними, а також зарубіжними;

- вертикальному – через розширення системи допрофесійної підготовки: підготовчі відділення й курси, факультети довузівської підготовки (що наслідують досвід колишніх факультетів майбутнього вчителя), педагогічні класи, коледжі, гімназії, ліцеї; та мережі післядипломної освіти: магістратура, аспірантура, курси перепідготовки та перекваліфікації вчительських кадрів. Запровадження цільового набору повністю узгоджується зі змістом вертикального конструювання системи методичної підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України. Цьому сприятимуть також наступні форми роботи, які набули широкого розповсюдження та не втратили своєї актуальності в умовах сьогодення: професійна орієнтація випускників, зв'язки ВНЗ зі школами й органами народної освіти, врахування особливостей і попиту регіонів при підготовці спеціалістів певного профілю.

ВИСНОВОК. Методична підготовка набуває питомої ваги та своєрідних особливостей через структурне наповнення всіх складових, самостійність у визначенні змісту, структури та основних організаційних форм кожним конкретним вищим закладом освіти. Сформована мережа вищих навчальних закладів, які здійснюють професійну (а значить і методичну як її складову) підготовку фахівців з фізичної культури за освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр.

Зміст професійно-методичної підготовки фахівців фізичного виховання спрямовується на формування мобільної особистості, здатної працювати в умовах взаємодії різних національних культур та в межах загальноєвропейського освітнього простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гусак П., Мартіросян Л. Історія педагогіки України: Посібник для студентів вузів України. – Луцьк: Вид-во Волинського державного університету, 1996. – 165 с.
2. Зязюн І. Гуманістична стратегія теорії та практики навчального процесу // Рідна школа. – 2000. – № 8. – С. 8-13.
3. Ничкало Н. Педагогіка вищої школи: крок у майбутнє // Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект: Монографія / За ред. Н.Г.Ничкало. – К.: Віпол, 1999. – 328 с.
4. Оцінка знань студентів та якості підготовки фахівців (методичний та методологічний аспекти): Навчальний посібник / Колектив авторів. –К.: ІЗМН, 1997. – 216 с.

Коцкович О.І.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ХАРАКТЕРИСТИКА СИНДРОМУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ЖІНОК СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

Стаття присвячена дослідженню проблеми професійного вигорання жінок соціономічних професій. Охарактеризовано процес вигорання та його структуру, досліджено особливості формування та ступінь вираженості симптомів зазначеного синдрому.

Ключові слова: синдром професійного вигорання, жінки соціономічних професій, стрес.